

Kui koroonaa aasta tagasi kõik koju nelja seina vahele surus, kolis palju igapäevaseid tegevusi interneti. Senioride vestlusklubi Tallinna keskraamatukogus koguneb praegu näiteks Skype'is.

HELLE RUDI
FOTOD: MARTIN AHVEN

Kahel pool ekraani: Vestlusklubi osalemiseks ei peagi alati viihima samas ruumis. Proua Evi Sammelselg (vasakul) on Skype'i kasutamise endale selgeks teinud Tallinna keskraamatukogu sotsiaalse kaasatuse peaspetsialist Leelo Ainsoo võib selle üle vaid rõõmustada.

Kuule, sõbranna, kohtume täna internetis!

«**V**abandust, et hilinesin,» kostab kõlarist vaikselt hää. Kell on liikunud paar minutit üle üheistkümneme ennelõunal ja käimas on iganädalase Skype'i vestlusklubi videokõne. Kõik osalised on end mugavalt arvutite ette sättinud pealinna eri paigus. Tuju on hea ja sissejuhatuseks arutletakse ilma üle, sest veel äsja paukus õues krõbe pakane. Üheskoos jõutakse järelduseni, et lapsepõlvega neid külma-krääde ikka võrrelda ei anna. Õige talve juurde käibki nii lumi kui pakane.

Alternatiiv-päevakeskus
Sarnaselt pajude tehnoloogiliste uuendustega sai selline suhtlusvorm hoo sisse eelmisel aastal, kui koroonaviirus Eestis hoogsalt pead hakkas tõstma. Hirm teadmatuses ees oli suur ja põhilise soovitusena kõlas igasuguseid omavahelisi kontakte vältida. Nii jäid järsult ära senioritele suunatud tegevus- ja vestlushommikud, töötoad ja mälu-

treeningud Tallinna raamatukogudes. «Raamatukogu pole enam ammu ainult raamatukogu, vaid alternatiiv päevakeskusele, kus sarnase mõtteviisi kandjad saavad koos aega veeta,» tõdeb Tallinna keskraamatukogu sotsiaalse kaasatuse peaspetsialist Leelo Ainsoo.

Kuidas täita suhtlemistühimikku, kui kohtuda ei või? Muidugi internetis. Aasta tagasi helistati esmalt läbi need, kes muidu raamatukogu tihedalt külastavad. Videokõne teel suhtlemise vastu tundsid algul huvi vähesed, aga mõni julge tuli ja võttis järgmine kord kaasa oma sõbra.

Vaikselt hakkas liikmete arv kasvama ja varsti oligi liimit käes – üle 25 huvilise ühele kohtumisele ei mahu, sest Skype'i kõnel on osalejate arv piiratud. Teisalt ei saaks siis kõik sõna ega kuuleks üksteist hästi. Ehkki idee kohtuda senioritega Skype'is sai alguse Tallinna keskraamatukogust, teevad praegu usinalt sarnaseid kohtumisi

teisedki haruraamatukogud. Ja see on tore.

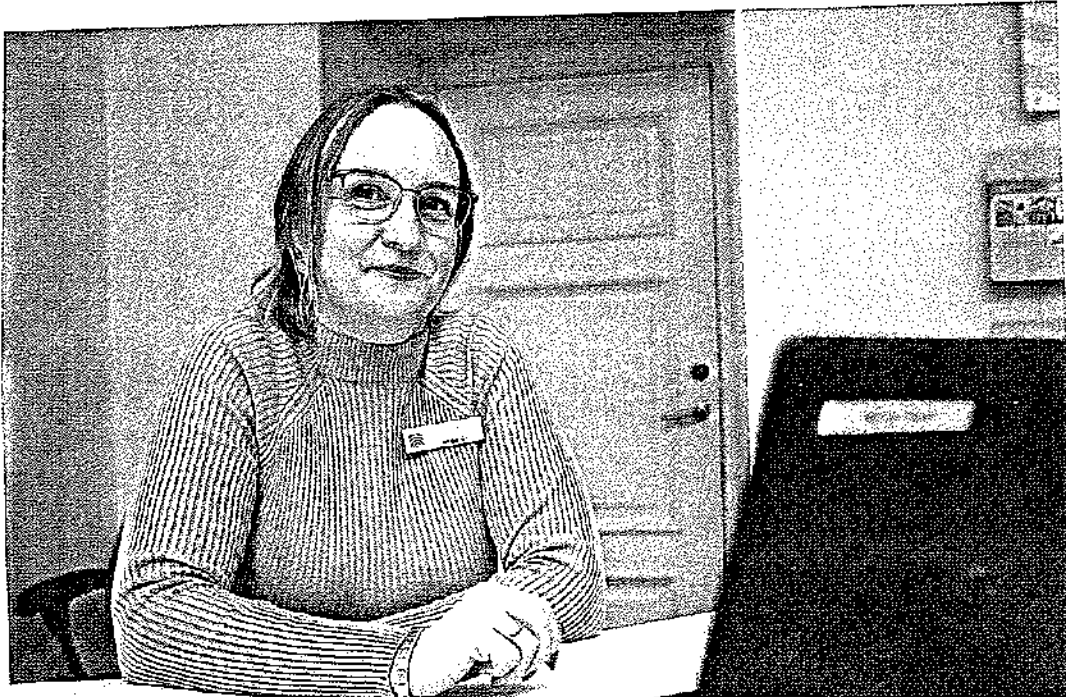
Viimase hetke koolilapsed
Keskraamatukogu peamajas on neli raamatukoguhoidjat, kes kordamööda vestlusklubi ette valmistavad. Seekord veab kohtumist endine muusikaõpetaja Ester Pomerants. Esmalt kontrollitakse, kas kõik

osalised üksteist ikka kuulevad-näevad, sest videokõne juures on mõlemad tahud väga olulised. «Kuidas siis heliloojatega tutvumine läks?» uurib Ester alustuseks viiese seltskonna käest. Ühtäkki meenutabki vestlusklubi rohkem koolitundi. «Mina jõudsin täna hommikul vaadata, viimase

hetke koolilaps,» tunnistab proua Evi ausalt. Keegi seltskonnast tutvustemaga viis minutit varem, aga jututeemaga on kõik kursis.

Niinimetatud «Kuldviilaku» keskmeks on seekord valitud helilooja Eino Tamberg. «Arvan, et Eino Tamberg oieks praegu teie eakaas-

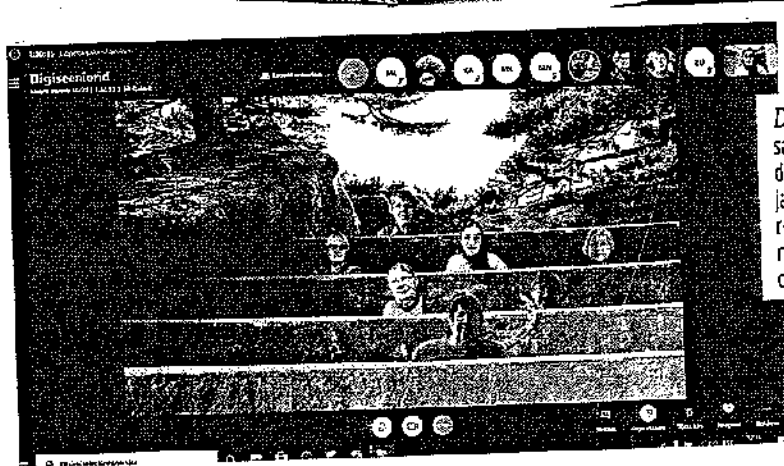
«Raamatukogu pole enam ammu ainult raamatukogu, vaid alternatiiv päevakeskusele.»

bergi nimi seisab mitme raamatu kaanel – «Elamine kui loomingu aine», «Peeglitrikid. Mõtted ja luule» ja «Tundeline teekond». Milline neist anti välja pärast helilooja surma? Vastust kohe ei tule. Küll saab aga tegus Evi interneti otsingumootori abil õigele vastusele jälile. Vahetult enne surma aastal 2010 andis Eino Tamberg loa kirjastada sahtlisse kirjutatud luuletused. Raamat ilmus kaks aastat hiljem ja õige vastus on: «Peeglitrikid. Mõtted ja luule». «Väga tublid, jälle saime veidi targemaks,» kiidab Ester südikaid daame.

See on iga juhendaja enda valik, millisele teemale vestlusklubis keskenduda. Käsitööhuvilistest ja rohenäppudest raamatukoguhoidjad räägivad ikka oma meelis-tegevustest. Ent klubis tehakse ka mäluharjutusi ja mõnikord liituvad Skype'i kõnega külalised. Nii rääkis juutuuber Arvo Kassin kokandusest ja Tiina Tambaum liikumisest.

«Õhtul ei saa midagi teha, sest siis on seenioritel ju filmid. Neid ei saa vahele jätta,» möönab Leelo, et peamine väljakutse on leida esinejaid, kellel oleks päeval vaba aega. Vajadusel peatatakse ka päevakajalistel sündmustel, kuigi vahel soovivad kõik palju käiatud teemadest puhkust. Ette tuleb sedagi, et tuliseks kiskunud eriarvamuste tõttu lahkub nii mõnigi osapool lihtsalt videokõnест.

Digiseeniortid: Vestlusklubist sammukese edasi on astunud digiseeniortid. Nemad õpivad arvuti ja rakenduste peeneid nüansse juba rohkem tundma. Selline võib välja näha pilt videokõnes, kui kasutaja oskab juba tausta muuta.

lane ja ehk südamelähedane ka,» teeb raamatukoguhoidja Ester ilusa sissejuhatuse. «Eino oleks kohe 20 aastat vanem,» täpsustab keegi toimekatest prouadest sekundi murdosaj hiljem. Tore märkus paneb kõik näod ekraanil muigama.

Volga üle parda

Pikka arutelu ei järgne, kes oli Tambergi pinginaaber Nõmme gümnaasiumis. Muidugi president Lennart Meri. «Mina olen paha õpilane, pole kodutööd teinud,» tunnistab proua Kristiina, kui vastamise kord temani jõuab. «Pole midagi, siin halbu hindeid ei panda,» võtab Ester pinge maha. «Ise ootan ka, millal pensionile jõuan, aga tundub, et siis läheb aeg hoopis kiiremini,» räägib raamatukoguhoidja edasi. Kristiinal ei jää muud üle kui nõustuda.

Üle käiakse Tambergi loomingu nii ooperis kui ka filmimuusikas.

Valikvastused vastajaid õigelt teelt naljalt kõrvale ei kalluta. Mõni õige vastus tuleb lausa nii kärmelt, et küsimust ei pea isegi ette lugema. Selgub, et režissöör Kaljo Kiisa 1967. aastal valminud film «Keskpäevane praam» pole prouadele meelde jäänud mitte Tambergi ja Ada Lundveri rollisoorituse pärast, vaid ikka seetõttu, et filmi lõpus lükatakse professori kallil Volga üle parda. «See kõik oli alles Anu (Väiba – toim.) sõbrapäevasaates, kus nad suudlemisi näitasid,» jõuab jutujärg lõpuks Enn Kraami ja Kersti Gerni juurde. Kellel siis ei läheks meelest, kuidas poiss ja tüdruk end jänestena veoautokoormasse smugeldasid ja puuvilla põlema panid.

Külalisi käib ka

Pool tundi hiljem jõutakse viimase viktoriiniküsimuseni, mis on sujuvalt seotud raamatukoguga. Eino Tam-

«Õhtul ei saa midagi teha, sest siis on seenioritel ju filmid.»

Raamatusoovitused

Viimane pooltund kulub vestlusklubis niisama suhtlemisele. Üksteisest ülerääkimist ei ole, kõik ootavad rahulikult oma järge. Raamatukoguhoidja Ester on justkui Urmas Vaino saates «Suud puhtaks», kes igale osalejale õigel ajal sõna annab ja jälgib, et keegi tähelepanuta ei jääks. Nii saabki teada, kellel käib kodus remont, kes käib suusatamas, kelgutamas, kepikõndi tegemas, kes hoiab lastelastel silma peal. Pole siis ime, et tarmukatel prouadel «kodutöö» ununeb.

Ringi lõpetab ülevaade raamatutest, mida keegi parajasti loeb. «Raamatuid on kodus nii palju, et võtsin need ette,» põhjendatakse järjehoidjat Eduard Wilde «Reisikirjelduste» vahel. «See on meil siin omavahelinäli, et mõnikord tullakse vajalikku teost laenutama, sest kodus on raamatuid nii palju, et õiget ei leia üles,» räägib Ester. Leilil on pooleli

Toomas Leito raamat «Tagasivaade». Evilt röövib une menüü «Kus laulavad langustid». «Täitsa uskumatu, millist elu Ameerikas 1950ndatel elati,» õhkab proua lühikeseks sissevaateks. Äsja lõpetas Evi aga Ivan Jefremovi raamatu «Thais – Ateena tütar». Selle soovitab ta samuti ette võtta.

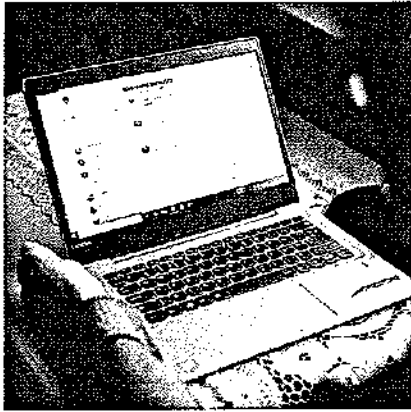
«Neid seniore on ikka väga palju, kes ootavad pikisilmi koroonaja lõppemist,» tõdeb Leelo, kuid lisab

siis, et tõenäoliselt jääb vestlusklubi Skype'is alles ka pärast suvepuhkust.

Vestlusklubiga kalale

Ent enne suurt suve on veel kõik oodatud liituma ja selleks ei pea üldse Tallinnas elama. Leelole meenub tragi härra Saaremaalt, kes võttis vestlusklubi telefoni abil kalale kaasa. «Mehed võiksid aktiivsemad olla, sest neile võiks Skype sobida,»

innustab Leelo liituma. Tallinna keskraamatukogus tegutseb veel teine grupp seniore ja nemad saavad kokku kolm korda kuus. Digiseenioreid tegelevad arvuti ja programmide õppimisega märksa põhjalikumalt. Selgeks saavad nii fototöötlamine kui ka arhiveerimine, aga palju muud tarvilikku veel. Kokkuvõttes leiavad kõik endale oma, tuleb ainult ise huvi tunda ja mitte tegevusetult koroonaja lõppemist ootama jääda. **ESK**

Nii näete üksteist rohkem

Lisaks klassikalisele telefonikõnele saad lähedastega mugavalt suhelda videokõne vahendusel – osapooled näevad teineteist ja vestlus sujub vahetumalt. Facebooki kasutajad saavad seelses vestluskasutaja teha videokõne, kui vajutavad kaamerakujulisele sümbolile. Leidub ka teisi mugavaid alternatiive, Skype'i saad näiteks arvutisse alla laadida internetiühenduse olemasolul. Trüki veebibrauseri aadressireale www.skype.com, järgi juhiseid, salvesta rakendus seadmesse ja käivita.

Otsingumootor kui põhjatu varalaegas

Kui tahad midagi uut teada saada, ei pea enam entsüklopeediat avama. Google'i keskkonna otsingumootorile pääsed ligi, kui avad arvuti töölaua veebibrauseri (nt Google Chrome või Internet Explorer). Nüüd sisesta aadressireale www.google.ee ja Enter-klahvi vajutades avanebki otsinguriba. Maailm muutub sekundiga niipalju avaramaks.

Laenuta e-raamat

Tallinna keskraamatukogu e-raamatukogu ELLU valikuga saavad tutvuda kõik huvilised. E-raamatuid laenata ja lugeda saavad Tallinna keskraamatukogu lugejad. Kui sa pole veel Tallinna keskraamatukogu lugeja, registreeri end mugavalt veebiaadressil www.keskraamatukogu.ee/lugejaks-registreerimine/. Sealt leiad ka põhjaliku õppevideo, kuidas sellega võimalikult lihtsalt hakkama saada.

E-raamatuid saad lugeda tavalise arvuti ja nutiseadme (tahvelarvuti, nutitelefon) abil, mis on ühendatud internetiga. E-lugeritega ELLUst laenatud e-raamatuid lugeda kahjuks ei saa.

Taga oma turvalisus

Selleks, et nutitefonis või sülearvutis olevale sisule pääseks ligi ainult sina ise, kaitse enda seadet parooliga. Kui sa seda veel teinud ei ole, on viimane aeg. Reeglina saad seda teha märksõnade «seaded» või «settings» alt. Seejärel vali sõna «parool» või «passcode». Ära

vali parooliks enda nime, sünnikuupäevaga seonduvat või väga algeist numbrikombinatsiooni, nagu 0000 või 1234.

Hea parool on kaheksa tähemärki pikk, sisaldab suurt ja väikest tähte ning numbrit. Kirjuta enda loodud parool paberile üles ja pane kindlasse kohta, et keegi teine seda üles ei leiaks.

Suhtle ainult tuttavatega

Sageli võtavad meiega võõrad internetis ühendust siis, kui neil pole just kõige paremad kavatsused. Eriti hoolas ole kahtlaste e-kirjadega, mis võivad e-postkasti sattuda. Reeglina tahavad nende kirjade saatjad raha välja pressida, kuritarvitamise eesmärgil isikandmeid kätte saada või midagi muud. Kui e-postkasti või sotsiaalmeedia vestluskasutusse jõuab miskit kahtlast, võta hetk ja kaalu – kas see on nii turvaline, kui alguses tundub?

Esmalt uurigi saatja e-posti aadressi. Kui see on täiesti võõras, pole tõenäoliselt tal mõjuvat põhjust kirjutada. Samuti sisaldavad kahtlased kirjad palju õigekirjavigu, pakutakse midagi enneolematut või survestatakse saajat kiiresti reageerima.

Kui kiri tundub kahtlane, jaga seda mõne väga lähedase inimese või pereliikmaga ja küsi nõu. Samuti aitavad alati veebikonstaablid, nende kontaktid leiad veebilehelt Politsei.ee/et/veebikonstaablid.

Õppida pole kunagi hilja

Palju õppevideoid, mida enda nutiseadmetega teha ja kuidas internetis ohutult orienteeruda, leiad «Prillitoosi» saate YouTube'i kanalilt. Liigu internetis veebileheküljele www.youtube.ee ja kirjuta lehekülje üleval asuvale otsingureale «Prillitoosi nutiabi». Vajuta klaviatuuril Enter-klahvi ja avanebki nimekirj õppevideotest.

Allikas: Karl Gustav Adamsoo, «Prillitoosi» rubriigi «Nutibi» toimetaja

Suhelda on tore

Rohkem teavet seniiorite võimaluste kohta Tallinna keskraamatukogus leiab aadressilt Keskraamatukogu.ee/seenioridele/.

Praegu on igas Tallinna linnaosas oma vestlusklubi Skype'is – seda selleks, et avaneks võimalus tulevikus mõnikord ka päriselus kokku saada. Lisa sobiva linnaosa kasutajanimi oma Skype'i kontaktide hulka ja, edasi võtab raamatukogu ise sinuga ühendust.

- ▶ Eestikeelse kirjanduse osakond: seniioride vestlused
- ▶ Võõrkeelse kirjanduse osakond: Yritused seniioridele
- ▶ Kesklinn: kesklinna seniiorid
- ▶ Nõmme: Nõmme seniiorid
- ▶ Mustamäe: Mustamäe seniiorid
- ▶ Haabersti: Haabersti seniiorid
- ▶ Lasnamäe: Lasnamäe digi-seniiorid
- ▶ Põhja-Tallinn: Põhja-Tallinna seniiorid

Raamatukoguhoidjale saab helistada E–R kell 10–18 tel 683 0917 või saada kiri e-posti aadressile ls@tln.lib.ee. Infot võid küsida mis tahes valdkonna kohta.